

Miljøtilladelse

Jf. husdyrgodkendelseslovens § 16b

Boesvej 11
8660 Skanderborg

9. januar 2018

Skanderborg
Kommune

DATABLAD

Beliggenhed	Boesvej 11, 8660 Skanderborg
Ejer	Tine og Jan Højer Thybo
Adresse	Boesvej 11, 8660 Skanderborg
Tlf. nr.	26184104
E-mail.	tine@johannesminde.dk
Matr. Nr. og Ejerlav	7a – Boes By, Dover 7e – Boes By, Dover 7i – Boes By, Dover 7k – Boes By, Dover 7l – Boes By, Dover
CVR nr.	27371035
CHR. nr.	96256
Ejendomsnr.	7460008453
Driftsansvarlig	Jan Højer Thybo
Brugstype	Økologisk svine- og kvægbrug
Tilsynsmyndighed	Skanderborg Kommune
Tilladelsen er gyldig fra	9. januar 2018
Tilladelsen annonceres den	11. januar 2018
Klagefristen udløber den	8. februar 2018

Indholdsfortegnelse

1.	Afgørelse	4
1.1	Godkendt produktionsareal	4
1.1.1	Frist for udnyttelse	5
1.2	Vilkår	5
1.2.1	Generelle vilkår	5
1.2.2	Vilkår om støj	6
1.2.3	Vilkår om håndtering af affald	6
1.2.4	Vilkår om bekæmpelse af skadedyr	6
1.2.5	Vilkår om håndtering af gylle og vaskevand	6
1.2.6	Vilkår om egenkontrol	7
1.2.7	Vilkår til forebyggelse af uheld	7
1.2.8	Vilkår ved ophør	7
1.3	Offentliggørelser	7
1.4	Klagevejledning	8
1.5	Resume af tilladelse	9
2.	Miljøvurdering	11
2.1	Lovgivningsmæssig baggrund	11
2.2	Beskrivelse af det ansøgte projekt	11
2.3	Produktionsareal og husdyrhold	12
2.4	Beliggenhed og afstandskrav	13
2.4.1	Faste afstandskrav	13
2.5	Opbevaringskapacitet af husdyrgødning	14
2.6	Håndtering af overfladevand	15
2.7	Lugt	15
2.8	Andre gener	16
2.8.1	Skadedyr	16
2.8.2	Støv	17
2.8.3	Støj	17
2.8.4	Lys	18
2.8.5	Transporter til og fra ejendommen	18
2.9	Affald	18
2.10	Ammoniak	19
2.10.1	Natura 2000	21
2.10.2	Bilag IV arter	22
2.10.3	Anden beskyttet natur	22
2.11	Landskabelige- og kulturhistoriske værdier	23
2.11.1	Landskab	23
2.11.2	Kulturhistorie	26
2.12	BAT	27
2.12.1	Ammoniak	27

1. Afgørelse

1.1 Godkendt produktionsareal

Skanderborg Kommune meddeler hermed tilladelse til et produktionsareal på 2.697 m² på Boesvej 11, 8660 Skanderborg, bestående af:

- 1652 m² økologiske stalde (dybstrøelse) til slagtesvin, som er fordelt på tre stalde
- 120 m² til søer (golde og drægtige) i stald med dybstrøelse og løsdrift
- 840 m² dybstrøelsesstald til ammekøer og/eller slagtekalve
- 42 m² hytte med dybstrøelse til kalve (under 6 mdr.)
- 43 m² hytte med dybstrøelse til ammekøer eller slagtekalve (over 6 mdr.)

Miljøtilladelsen meddeles i henhold til *Husdyrgodkendelsesloven*¹ – samt reglerne i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*².

Afgørelsen er truffet på grundlag af ansøgning nr. 201058, herunder de beregningsmodeller, som indgik i ansøgningssystemet d. 27. oktober 2017 og kommunens registreringer og vurderinger. Se grundlaget for afgørelsen under afsnit 2, Miljøvurdering.

Det aktuelle projekt er vurderet ud fra de generelle beskyttelsesniveauer i bilag 3 i *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen*. Projektet forudsættes at leve op til de gældende vand- og naturplaner.

Miljøtilladelsen erstatter den tidligere VVM-screeningsafgørelse fra 25. juni 2003 på samme ejendom. Der stilles nye vilkår, som skal sikre at den samlede produktion lever op til kravene i husdyrgodkendelsesloven.

Hvis denne miljøtilladelse påklages og derefter hjemsendes, eller ændres til et afslag, vil den oprindelige VVM-screeningsafgørelse fortsat være gældende.

Miljøtilladelser efter § 16 b skal ikke revurderes. Tilsynsmyndigheden kan dog ændre vilkårene i tilladelsen ved påbud eller nedlægge forbud imod fortsat drift, når der er forløbet 8 år efter meddelelsen af tilladelsen, jf. husdyrbrugloven § 41.

Der gøres opmærksom på, at etablering af den nye stald ikke må igangsættes, før der er givet en byggetilladelse fra Skanderborg Kommune. I øvrigt gøres opmærksom på, at denne miljøtilladelse ikke fritager fra krav om eventuel tilladelse, godkendelse, dispensation eller lignende efter anden lovgivning og for andre bestemmelser.

1.1.1 Frist for udnyttelse

Det ansøgte byggeri skal være færdigmeldt inden seks år, regnet fra den dato, hvor miljøtilladelsen er meddelt – jævnfør § 59 a i *Husdyrgodkendelsesloven*, gældende fra den 1. august 2017. Tilladelsen anses for udnyttet ved færdigmeldelse af bygge- og anlægsarbejder.

¹ Lovbekendtgørelse nr. 442 af 13. maj 2016 af lov om miljøgodkendelse m.v. af husdyrbrug og ændringslov af 28. februar 2017.

² Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, BEK nr. 1380 af 30/11/2017.

Hvis tilladelsen ikke udnyttes helt eller delvist i tre på hinanden følgende år, bortfalder den del af miljøtilladelsen, som ikke har været udnyttet i de pågældende år.

Skanderborg Kommune er tilsynsmyndighed på husdyrbruget/bedriften i forhold, der vedrører *Husdyrgodkendelsesloven*.

1.2 Vilkår

Denne miljøtilladelse meddeles på nedenstående vilkår. Konkrete bestemmelser i lovgivningen og bekendtgørelser, som generelt er gældende for alle husdyrbrug, er ikke stillet som vilkår for tilladelsen.

1.2.1 Generelle vilkår

1. Et eksemplar af nærværende tilladelse skal til enhver tid være tilgængelig på landbruget, og driftspersonalet skal være orienteret om tilladelsens indhold.
2. Landbrugets indretning og drift skal miljømæssigt være i overensstemmelse med de oplysninger, der ligger til grund for tilladelsen, herunder de vilkår som er stillet for tilladelsen.
3. Tilladelsen omfatter et produktionsareal på 2.697 m² bestående af:
 - 1652 m² økologiske stalde (dybstrøelse) til slagtesvin, som er fordelt på tre stalde
 - 120 m² til søer (golde og drægtige) i stald med dybstrøelse og løsdrift
 - 840 m² dybstrøelsesstald til ammekøer og/eller slagtekalve
 - 42 m² hytte med dybstrøelse til kalve (under 6 mdr.)
 - 43 m² hytte med dybstrøelse til ammekøer eller slagtekalve (over 6 mdr.)

Produktionsarealets størrelse og dyrevelfærdsreglerne bestemmer hvor mange dyr der maksimalt må være i staldene (se tabel 1). Dyrevelfærdsreglerne skal til enhver tid være overholdt.

4. Opbevaring af diesel og fyringsolie i overjordiske tanke skal til enhver tid ske i en typegodkendt beholder, som står på fast og tæt bund, således at spild kan opsamles, og at der ikke er mulighed for afløb til jord, kloak, overfladevand eller grundvand.
5. Højden på den nye stald må være maks. 9 meter. Taget skal være sort og siderne mørkerøde.

1.2.2 Vilkår om støj

6. Husdyrbrugets bidrag til støjniveauet målt ved nabobeboelse i det åbne land må i intet punkt overstige følgende grænseværdier:

	Tidsinterval	Grænseværdi	Midlingstid
Hverdage	Kl. 07.00-18.00	55 dB(A)	Ref.tid 8 timer
Lørdage	Kl. 07.00-14.00	55 dB(A)	Ref.tid 8 timer
Lørdage	Kl. 14.00-18.00	45 dB(A)	Ref.tid 8 timer
Søn- og helligdage	Kl.07.00-18.00	45 dB(A)	Ref.tid 8 timer
Aften	Kl. 18.00-22.00	45 dB(A)	Ref.tid 1 timer

Nat	Kl. 22.00-07.00	40 dB(A)	Ref.tid ½ timer
-----	-----------------	----------	-----------------

Støjbelastningen er det ækvivalente, korrigerede støjniveau i dB(A) målt eller beregnet i punkter 1,5 m over terræn. Referencetiden er det mest støjbelastede tidsrum i perioden. Støjens maksimalværdi må om natten ikke overstige 55 dB(A) ved boliger. Brugen af landbrugsredskaber i marken er undtaget fra støjgrænserne.

1.2.3 Vilkår om håndtering af affald

7. Affald skal opbevares på en måde, som ikke medfører forurening af omgivelserne, herunder jord, grundvand, vandløb eller luft.
8. Der skal foreligge dokumentation for korrekt bortskaffelse af affald f.eks. i form af kvitteringer fra aftagende firmaer.
9. Døde dyr skal anmeldes til afhentning senest inden for 24 timer efter konstatering af dødsfaldet. Hvis opbevaringen sker i en container, kan det vente indtil containeren er fuld, dog skal tilmelding til afhentning ske senest 5 dage efter påfyldning af containeren er begyndt.
10. Døde dyr skal i tidsrummet indtil afhentning opbevares således, at de er afskærmet mod hunde og vilde dyr på en måde, så der ikke opstår uhygiejniske forhold.
11. Opbevaring af spildolie skal finde sted i egnede beholdere, som skal placeres på en oplagsplads med tæt belægning uden afløb og beskyttet mod vejrlig. Oplagspladsen skal være indrettet således, at spild kan holdes inden for et afgrænset område og uden mulighed for afløb til jord, grundvand, overfladevand og kloak.

1.2.4 Vilkår om bekæmpelse af skadedyr

12. Der skal på ejendommen foretages effektiv flue- og skadedyrsbekæmpelse i overensstemmelse med de til enhver tid nyeste retningslinjer fra Danmarks Jordbrugsforskning, skadedyrlaboratoriet.
13. Opbevaring af foder skal ske på en sådan måde, at der ikke opstår risiko for tilhold af skadedyr.

1.2.5 Vilkår om håndtering af gylle og vaskevand

14. I forbindelse med påfyldning af gyllevognen må der ikke spildes flydende husdyrgødning på jorden således, at der er fare for forurening af jord, grundvand, vandløb eller dræn.
15. Der skal anvendes gyllevogn med påmonteret kran, som svinger ind over tanken, eller der skal anlægges en læsseplads, hvorfra spild ledes til en opsamlingsbeholder.
16. Gødning og vaskevand fra udleveringsrampen skal ledes til gyllekanalerne eller til en opsamlingsbeholder og videre til gyllebeholderen.
17. Flydende foder eller gødningsstoffer må ikke ved spild kunne afledes til dræn eller vandløb.
18. Spildevand fra vask af stalde betragtes som flydende husdyrgødning, som skal ledes til en gyllebeholder, da det kan indeholde rester af foder og gødning.

19. Opbevaringsanlæggene for husdyrgødning på ejendommen skal have en opbevaringskapacitet på mindst 9 måneder.
20. Gyllebeholderen med et overfladeareal på 343 m² skal have fast overdækning.

1.2.6 Vilkår om egenkontrol

21. Det skal kunne dokumenteres at ovenstående vilkår er overholdt. Der skal føres en logbog eller produktionskontrol, hvoraf følgende skal fremgå:
 - antal producerede dyr
 - gennemsnitlige vægtintervaller (indgangs-, og afgangsvægt/slagtevægt)

1.2.7 Vilkår til forebyggelse af uheld

49. Landbruget skal indrettes og drives således, at spild og andet utilsigtet udslip af forurenende stoffer forhindres og forebygges.
50. Pumpning af gylle til gyllevogn skal ske under opsyn. Pumpeanlægget til og fra gyllebeholderen skal være udformet, så pumpen ikke kan aktiveres ved et tilfælde, evt. ved brug af nøgle.
51. Der skal foreligge en beredskabsplan på ejendommen med relevante kort og telefonnumre.
52. Ved uheld der afstedkommer risiko for forurening af miljøet, skal beredskabet straks orienteres via tlf. 112.

1.2.8 Vilkår ved ophør

Ved ophør af driften på ejendommen skal stalde m.v. rengøres og alle oplag af husdyrgødning, foder, affald og lignende bortskaffes miljømæssigt forsvarligt.

1.3 Offentliggørelser

Første udkast til afgørelsen blev den 1. december 2017 sendt i høring hos ansøger og konsulent.

Naboer inden for konsekvenszonen (334 m) og sagsparter fik ved brev af 18. december 2017 udkastet tilsendt, og blev orienteret om at de havde mulighed for at indsende eventuelle kommentarer til Skanderborg Kommune indtil den 7. januar 2018.

Skanderborg Kommune har ikke modtaget nogen bemærkninger i høringsperioden.

Høringsliste:

Navn	Adresse
Leif Møller Christensen	Boesvej 18, 8660 Skanderborg
Karin Ottesen	Boesvej 18, 8660 Skanderborg

Afgørelsen om Miljøtilladelse af husdyrproduktionen på Boesvej 11, 8660 Skanderborg, er truffet den 9. januar 2018, og offentliggøres på Skanderborg Kommunes hjemmeside <https://www.skanderborg.dk/hoeringer-1>, den 11. januar 2018.

1.4 Klagevejledning

Der kan efter kapitel 7 i *Husdyr godkendelsesloven* klages over kommunens afgørelse. Klagefristen udløber fire uger efter offentliggørelsen - det vil sige senest den 8. februar 2018.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Miljø- og Fødevarerklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af nmkn.dk. Klageportalen ligger på borger.dk og virk.dk. Du logger på borger.dk eller virk.dk, typisk med NEM-ID. Klagen sendes gennem Klageportalen til den myndighed, der har truffet afgørelsen. En klage er indgivet, når den er tilgængelig for myndigheden i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til den myndighed, der har truffet afgørelse i sagen. Myndigheden videresender herefter anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet kan bestemme, at klagen har opsættende virkning. Udnyttelse af afgørelsen i klageperioden, og mens en eventuel klage behandles, sker derfor på eget ansvar.

Gebyret tilbagebetales, hvis:

- 1) Klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves
- 2) Klageren får helt eller delvist medhold i klagen
- 3) Klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi, klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevarerklagenævnets kompetence.

Miljø- og Fødevarerklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis klager har indledt forhandlinger med ansøger og/eller kommunen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevarerklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret – for eksempel hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

Ifølge § 90 i *Husdyr godkendelsesloven* kan afgørelsen desuden prøves ved domstolene. Et eventuelt sagsanlæg skal anlægges inden seks måneder efter, at afgørelsen er offentliggjort.

Følgende kan klage:

Ansøger, miljøministeren, Sundhedsstyrelsen samt enhver, der må antages at have en individuel, væsentlig interesse i sagens udfald. Der kan desuden klages af visse organisationer, som angivet i §§ 85-87 i *Husdyr godkendelsesloven*.

Kopi af afgørelsen er sendt til:

Tine og Jan Højer Thybo, ansøger, Boesvej 11, 8660 Skanderborg
Christian Bach Knudsen, konsulent, LMO, Trigevej 20, 8382 Hinnerup

Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, Reventlowsgade 14, 1, 1651 København V – e-mail: ae@ae.dk
Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø – e-mail: dnSkanderborg-sager@dn.dk

Danmarks Sportsfiskerforbund,

- Hovedkontor – e-mail: post@sportsfiskerforbundet.dk
- Den centrale miljøafdeling, Worsaaesgade 1, 7100 Vejle – e-mail: lbt@sportsfiskerforbundet.dk
- Miljøkoordinator Leif H. Poulsen, Rosenhøj 16, 8670 Låsby - e-mail: lp@sportsfiskerforbundet.dk

Dansk Ornitologisk Forening, Vesterbrogade 140, 1620 København V – e-mail: natur@dof.dk

Dansk Ornitologisk Forening, lokalafdeling – e-mail: Skanderborg@dof.dk

Det Økologiske Råd, Blegdamsvej 4B, 2200 København N – e-mail: husdyr@ecocouncil.dk

Ferskvandsfiskeriforeningen for Danmark v./ Formand Niels Barslund, Vormstrupvej 2, 7540 Haderup – e-mail: nb@ferskvandsfiskeriforeningen.dk

Forbrugerrådet, Fiolstræde 17, 1017 København K – e-mail: fbr@fbr.dk

Sundhedsstyrelsen, Embedslægeinstitutionen Nord, Langelandvej 8, 8940 Randers SV – e-mail: senord@sst.dk

1.5 Resume af tilladelse

Beskrivelse af det ansøgte projekt

Tine og Jan Højer Thybo ansøger om udvidelse af kødkvægproduktionen på Boesvej 11, 8660 Skanderborg, samt ombygning og udvidelse af en eksisterende halmlade, så den fremover anvendes som dybstrøelsesstald til kødkvæget. Dybstrøelsesstalden ønskes udvidet fra 450 m² til 840 m², så det samlede produktionsareal på ejendommen bliver på 2.697 m².

Da størrelsen af det samlede produktionsareal overstiger 175 m², og ammoniakemissionen er under 3.500 kg N/år, er husdyrbruget omfattet af reglerne om tilladelse efter § 16 b i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen³. Derudover drives bedriften økologisk, og den har ikke biaktiviteter, der i sig selv er omfattet af IE-direktivet.

Ansøgningen vedrører et produktionsareal på 2.697 m², som består af flere slagtesvinestalde, en løbestald, samt hytter og dybstrøelsesstald til kødkvæg. Derudover er der mobile hytter til svinene på fri-land, som ikke er omfattet af husdyrbrugslovens § 16 b's krav om tilladelse, men som derimod er reguleret af husdyrgødningsbekendtgørelsen.

Forurening og gener fra husdyranlægget

Det ansøgte husdyranlæg giver ikke anledning til væsentlig merdeposition af ammoniak til naturområderne, der ligger omkring ejendommen. Desuden er lugtgenegrænserne til enkelt bolig, samlet bebyggelse, og byzone overholdt.

Skanderborg kommune vurderer, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne fra husdyranlægget begrænses til det niveau, som er opstillet i husdyrgodkendelsesloven, når de til enhver

tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug samt de supplerende vilkår for miljøtilladelsen, overholdes.

Landskabelige- og kulturhistoriske værdier

Skanderborg Kommunes vurderer, at opførelsen af den nye dybstrøelsesstald ikke ødelægger eller slører områdets geologiske landskabsformer, da bygningen sammenbygges med en af de eksisterende bygninger (halmladen) og indgår i sammenhæng med den øvrige væsentlige bebyggelse på ejendommen. Derudover vil opførelsen af dybstrøelsesstalden og husdyrbrugets drift vil ikke være i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser i området – hvis de til enhver tid gældende regler overholdes.

Afgørelse

Skanderborg Kommune meddeler hermed miljøtilladelse til husdyrbruget på Boesvej 11, 8660 Skanderborg efter § 16 b i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen.

Hvis denne tilladelse påklages og derefter hjemsendes, eller ændres til et afslag, vil den oprindelige screeningsafgørelse fra Aarhus Amt (25. juni 2003) fortsat være gældende.

2. Miljøvurdering

2.1 Lovgivningsmæssig baggrund

Når et husdyrbrug ønskes etableret, udvidet eller ændret, skal husdyranlægget vurderes i henhold til § 16a eller § 16b i *Husdyrbrugloven*⁴, hvis produktionsarealet overstiger 100 m². Derved bliver husdyrproduktionen reguleret ud fra en produktionsramme, der bliver udtrykt i m² produktionsareal i stedet for antal af dyr. Desuden stilles krav om anvendelse af den bedste tænkelige teknik (BAT), hvis husdyrbruget udleder mere end 750 kg NH₃-N/år.

Skanderborg Kommune har den 27. oktober 2017 modtaget en ansøgning om miljøtilladelse efter § 16b på Boesvej 11, 8660 Skanderborg. Da ansøgningen er modtaget efter den 1. august 2017 er den blevet behandlet efter bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug (bek. nr. 1380 af 30/11/2017).

Ved meddelelse af en §16 b - tilladelse, skal Skanderborg Kommune vurdere om udvidelse eller ændring af husdyrbruget medfører øget forurening eller andre indvirkninger på miljøet og naboer omkring ejendommen. Vurderingen foretager vi ud fra oplysninger og beregninger i ansøgningen, samt kommunens historiske miljøoplysninger og -data.

2.2 Beskrivelse af det ansøgte projekt

Tine og Jan Højer Thybo ansøger om udvidelse af kødkvægproduktionen på Boesvej 11, 8660 Skanderborg, samt ombygning og udvidelse af en eksisterende halmlade, så den fremover anvendes som dybstrøelsesstald til kødkvæget. Dybstrøelsesstalden ønskes udvidet fra 450 m² til 840 m², så det samlede produktionsareal på ejendommen bliver på 2.697 m².

Figur 1. Oversigt over det ansøgte husdyranlæg.

⁴ Bekendtgørelse om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, BEK, nr. 1380 af 30/11/2017.

Da størrelsen af det ansøgte produktionsareal overstiger 100 m², er husdyrbruget omfattet af reglerne om tilladelse efter § 16 b i husdyrgodkendelsesloven⁵. Derudover drives bedriften økologisk, og den har ikke biaktiviteter, der i sig selv er omfattet af IE-direktivet.

Produktionsarealet på 2.697 m² består af flere slagtesvinestalde, en løbestald, samt hytter og en dybstrøelsesstald til kødkvæg. Derudover er der mobile hytter til svinene på friland, som ikke er omfattet af husdyrbrugslovens § 16 a og § 16 b's krav om godkendelse og tilladelse, men derimod er reguleret af husdyrgødningsbekendtgørelsen⁶. Kødkvæget er udegående seks måneder af året.

2.3 Produktionsareal og husdyrhold

Husdyrbrugets produktionsramme reguleres ud fra m² produktionsareal. Derudover har dyretyper og staldd typer, samt evt. anvendelse af miljøteknologier afgørende betydning for husdyrbrugets miljøbelastning.

Det samlede ansøgte produktionsareal på Boesvej 11, 8660 Skanderborg, er 2.697 m², fordelt på forskellige dyretyper og stalde (se tabel 1). Skanderborg Kommune stiller vilkår om, at det angivne produktionsareal, dyretyper og staldd typer skal overholdes.

Staldanlæggene kan med denne miljøtilladelse udnyttes fuldt ud inden for grænserne for dyrevelfærdsreglerne, som ses tabel 1.

Tabel 1. Oversigt over stalde, dyretyper og produktionsareal på Boesvej 11, 8660 Skanderborg, under nudrift og ansøgt drift.

Staldnavn	Staldstørrelse	Dyre- og staldd kategori	Produktionsareal	Maks. antal dyr pr. år ifølge dyrevelfærdsreglerne
ANSØGT DRIFT				
Slagtesvin				
Slagtesvinestalde	566,6	Slagtesvin. Økologiske stalde	566	713
Slagtesvinestalde II	531,9	Slagtesvin. Økologiske stalde	531	669
Slagtesvinestalde III	555,6	Slagtesvin. Økologiske stalde	555	699
Sum			1.652	2.081
Søer				
Løbestald	198,4	Søer, golde og drægtige. Løsgående dybstrøelse	120	69
Sum			120	69
Ammekøer, kalve, slagtekalve (limousine kvæg)				
Dybstrøelsesstald	891,4	Ammekøer, slagtekalve (over 6 mdr.). Dybstrøelse	840	100 ammekøer eller 227 slagtekalve (over 6 mdr.)

⁵ Lov om godkendelse og tilladelse m.v. af husdyrbrug, LBK, nr. 256 af 21.03.2017.

⁶ Bekendtgørelse om erhvervsmæssigt dyrehold, husdyrgødning, ensilage m.v., BEK. nr. 865 af 23.06.2017.

Hytter	85,8	Kalve (under 6 mdr.). Dybstrøelse	42	34 kalve (under 6 mdr.)
		Ammekøer, slagtekalve (over 6 mdr.). Dybstrøelse	43	5 ammekøer eller 12 slagtekalve (over 6 mdr.)
Sum			925	
Samlet sum i ansøgt drift				
			2.697	
NUDRIFT				
Slagtesvin				
Slagtesvinestalde	566,6	Slagtesvin. Økologiske stalde	566	713
Slagtesvinestalde II	531,9	Slagtesvin. Økologiske stalde	531	669
Slagtesvinestalde III	555,6	Slagtesvin. Økologiske stalde	555	699
Sum			1.652	2.081
Søer				
Løbestald	198,4	Søer, golde og drægtige. Løsgående dybstrøelse	120	69
Sum			120	69
Ammekøer, kalve, slagtekalve (limousine kvæg)				
Dybstrøelsesstald	891,4	Ammekøer, slagtekalve (over 6 mdr.). Dybstrøelse	450	54 ammekøer eller 122 slagtekalve (over 6 mdr.)
Hytter	85,8	Kalve (under 6 mdr.). Dybstrøelse	42	34 kalve (under 6 mdr.)
		Ammekøer, slagtekalve (over 6 mdr.). Dybstrøelse	43	5 ammekøer eller 12 slagtekalve (under 6 mdr.)
Sum			535	
Samlet sum i nudrift				
			2.307	

2.4 Beliggenhed og afstandskrav

Husdyranlægget ligger samlet på adressen Boesvej 11, 8660 Skanderborg. Hele anlægget, herunder den ansøgte dybstrøelsesstald, ligger ca. 2,6 km sydøst for byzonen til Ry og ca. 2,4 km nordvest for et sommerhusområde ved Alken. Afstanden til nærmeste nabobeboelse uden landbrugspligt er ca. 866 meter i sydvestlig retning (Emborgvej 87), hvilket også er afstanden til samlet bebyggelse (Boes, Emborgvej 87).

2.4.1 Faste afstandskrav

Tabel 2 Generelle afstandskrav jf. husdyrgødningsbekendtgørelsen §§ 5 og 6 samt faktiske afstande fra anlægget.

	Generelle afstandskrav, m	Aktuel afstand, m
Ikke-almene vandforsyningsanlæg	25	Ca. 290 meter
Almene vandforsyningsanlæg	50	Ca. 1 km
Vandløb (herunder dræn) og søer	15	0 meter (ifølge vores data) 30 meter (ifølge ejers oplysninger)
Offentlig vej og privat fællesvej	15	Ca. 225 meter
Levnedsmiddelvirksomhed	25	>25 meter
Beboelse på samme ejendom	15	Ca. 8,5 meter
Naboskel	30	Ca. 105 meter
Eksisterende eller ifølge kommuneplannens rammedel fremtidigt byzone- eller sommerhusområde	50	Ca. 1,9 km
Område i landzone, der i lokalplan er udlagt til boligformål, blandet bolig og erhvervsformål eller til offentlige formål med henblik på beboelse, institutioner, rekreative formål og lign.	50	Ca. 850 meter
Nabobeboelse uden landbrugspligt	50	Ca. 886 meter

Ifølge vores data overholdes afstandskravet til nærmeste dræn ikke. Ejeren har oplyst, at drænet er nedlagt og fjernet, og den reelle afstand til nærmeste dræn fra den ansøgte dybstrøelsesstald er derfor ca. 30 meter. Skanderborg Kommune accepterer denne oplysning, og vi vil opdatere vores data med den nye information. Vi vurderer på den baggrund, at den ansøgte dybstrøelsesstald opfylder gældende afstandskrav.

Samlet set vurderer Skanderborg Kommune, at risikoen for forurening eller væsentlige gener for omgivelserne fra husdyranlægget begrænses til det niveau, som er opstillet i husdyrgødningsloven, når de til enhver tid gældende generelle miljøregler for den pågældende type husdyrbrug, samt de supplerende vilkår for miljøtilladelsen, overholdes.

2.5 Opbevaringskapacitet af husdyrgødning

Opbevaringskapaciteten på ejendommen omfatter gyllebeholderen og møddingspladsen, som henholdsvis udgør et areal på 343 m² og 377 m². Volumen på gyllebeholderen er 1360 m³.

Til gyllebeholderen anvendes fast overdækning, hvilket ifølge Miljøstyrelsens teknologiblad forventes at give en mindre lugtemission.

Der produceres ca. 583 tons husdyrgødning fra staldene med dybstrøelse, hvoraf 225 tons kommer fra slagtesvinene og 358 tons kommer fra kødkvæget.

Opbevaringskapaciteten på møddingspladsen er $377 \text{ m}^2 * 1,6 \text{ tons} / \text{m}^2 = 603 \text{ tons}$ i alt. Dermed opfylder møddingspladsen kravet om opbevaringskapacitet svarende til mindst ni måneders produktion.

Tabel 3 Oversigt over opbevaringsanlæg og befæstede pladser, der anvendes fremover.

Anlæg	Byggeår	m ²	m ³	Seneste 10 års beholderkontrol ⁷	Bemærkning
Gyllebeholder	2004	343	1360	03-03-2014	Teltoverdækning. Bruges til at opsamle vand fra udearealerne i slagtesvinestaldene.
Gyllebeholder	1989	-	236	Skal kontrolleres inden den tages i brug til flydende husdyrgødning eller ensilagesaft	Bruges til at opsamle regnvand
Møddingsplads	1980/2018	377			Der er krav om overdækning

Ifølge *Husdyrgødningsbekendtgørelsen* vil en opbevaringskapacitet svarende til mindst ni måneders produktion normalt være tilstrækkelig til, at udbringningen og gødningsanvendelsen kan ske i overensstemmelse med de generelle miljøregler. På den baggrund vurderes den beregnede opbevaringskapacitet at være tilstrækkelig.

2.6 Håndtering af overfladevand

Overfladevand som falder på udearealerne ved slagtesvinestaldene bliver opsamlet og ledt til den store gyllebeholder, på 1360 m². Overfladevand fra de øvrige arealer opsamles ikke. Tagvand fra bygningerne opsamles i gyllebeholderen på 236 m² og anvendes til at skabe sølehuller på markerne.

På baggrund af det oplyste, vil Skanderborg Kommune ikke stille yderligere vilkår til håndtering af overfladevand.

2.7 Lugt

Den primære kilde til lugt er husdyrbrugets stalde. Afhængigt af vejrforholdene kan der forekomme lugtgener fra staldene. Der kan desuden forekomme lugtgener, når gyllen i gyllebeholderen omrøres i forbindelse med udbringningen, og ved udbringning af dybstrøelse – begge dele sker primært om foråret og sensommer.

⁷ Jf. Bekendtgørelse nr. 723 af 12. september 1997 om kontrol af beholdere for flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand (med senere ændringer), skal åbne og lukkede beholdere til opbevaring af flydende husdyrgødning, ensilagesaft eller spildevand på mere end 100 m³ kontrolleres mindst hver 10. år af en autoriseret kontrollør.

Faktaboks

I *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* (§30 og bilag 3), er der fastsat en række lugtgenekriterier i forhold til de tre områdetyper: byzone, samlet bebyggelse og enkeltbolig på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E⁸ pr. m³ luft. Lugtgenekriterierne kan betragtes som den maksimale, miljømæssigt acceptable lugtgenebelastning fra en given kilde ved den pågældende områdetype. Ved lugtgeneafstand forstås den beregnede mindste afstand fra staldanlægget til det pågældende område, hvor de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier med hensyn til de tre forskellige områdetyper netop er opfyldt. Lugtgenekriterierne er overholdt, hvis de fastsatte lugtgenegrænser på henholdsvis 5, 7 og 15 OU_E pr. m³ luft ikke overskrides i mere end en procent af tiden – svarende til ca. syv timer i alt om måneden.

Lugtgeneafstandene forøges efter nærmere regler, hvis der inden for 300 meter fra den del af byzone og den pågældende beboelse i samlet bebyggelse, der ligger nærmest det pågældende staldanlæg, er andre husdyrbrug med mere end 75 dyreenheder. Tilsvarende forøges lugtgeneafstanden, hvis der er andre sådanne husdyrbrug inden for 100 meter fra enkeltbolig uden landbrugspligt. Dette sker for at indregne effekten (den kumulative effekt) af den mulige lugtpåvirkning som andre husdyrbrug i området måtte give anledning til.

Lugtgeneafstandene formindskes efter nærmere regler, hvis staldanlægget ligger nord for den pågældende områdetype. Dette begrundes med, at den hyppigste vindretning i Danmark er vestlig og sydvestlig, og at nordenvind typisk forekommer i vinterhalvåret, hvor de relativt lave temperaturer, som regel medvirker til at dæmpe lugtafgivelsen.

I ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk, beregnes lugt ud fra stalde med dyr og opbevaringsanlæg.

Tabel 5 viser de beregnede geneafstande fra staldene efter projektets gennemførelse. Beregningsmodellerne for geneafstandene bygger på forholdsvis simple spredningsmodeller, hvor f.eks. fremherskende vindretning ikke indgår.

Ifølge beregningen (se tabel 5) er de lugtgenekriterier, som fremgår af *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen* (bilag 3), overholdt for alle områdetyperne: enkelt bolig, samlet bebyggelse, og byzone.

Tabel 5 Beregnede lugtgene afstande i husdyrgodkendelse.dk

Områdetype	Lugtgeneafstand, ansøgt drift, m, ukorrigeret	Lugtgeneafstand, korrigeret*	Faktisk afstand fra staldanlægget, m
Byzone, 5 OU (Ry)	270,8	270,8	2609
Samlet bebyggelse, 7 OU (Emborgvej 87)	172,3	155,1	923,3
Enkeltbolig ⁹ , 15 OU (Emborgvej 87)	85,6	85,6	914,9

⁸ OU_E = Lugt-enheder (Odour Units) bestemt efter den europæiske standard for lugtanalyse, hvor 1 OU_E er grænsen for, hvornår den pågældende lugt kan erkendes.

⁹ Beboelsesbygninger på ejendomme med landbrugspligt efter *Landbrugslovens* regler samt beboelsesbygninger, der ejes af driftsherren, indgår ikke.

Skanderborg Kommune vurderer samlet set på baggrund af det oplyste:

- at husdyrbruget – ved overholdelse af de til enhver tid gældende generelle miljøregler og vilkår for miljøtilladelsen – drives således, at lugtpåvirkningen på omgivelserne fra husdyrbruget minimeres, og så de i lovgivningen fastsatte lugtgenekriterier overholdes.

2.8 Andre gener

2.8.1 Skadedyr

På landbrugsejendomme kan der forekomme skadedyr som eksempelvis fluer og rotter mv. Den generelle bekæmpelse af skadedyr sker ved, at der holdes rent og ryddeligt i og omkring ejendommen, og ved at foderrester fjernes. Bekæmpelsen af skadedyr foretages efter anvisninger fra Statens skadedyrs-laboratorium.

Derudover er der indgået en aftale med firmaet Anticimax vedrørende rottebekæmpelse, og der anvendes rovfluer i staldene til bekæmpelse af fluer.

På baggrund af det oplyste, vurderer Skanderborg kommune, at der efter projektets gennemførelse ikke vil ske en væsentlig opformering af fluer og andre skadedyr på husdyrbruget.

2.8.2 Støv

Der kan forekomme støv i forbindelse med halmhåndtering og ved transport. Forhold, som kan medvirke til støv, er af begrænset karakter og varighed. Der er således kun få kilder til væsentlige støvgener for naboerne. Skanderborg Kommune vurderer, at støv ikke vil give anledning til væsentlige gener for naboerne.

2.8.3 Støj

Støj vil hovedsageligt komme fra højtryksrensere, kompressor, kørsel med husdyrgødning m.m., og ved transport til og fra ejendommen.

Udvidelsen af produktionen forventes ikke at give anledning til øgede støjgener for naboer, da:

- nærmeste nabo, som ikke er ejet af ansøger, ligger ca. 350 meter, og der er beplantning imellem.
- de fleste støjkilder er placeret i lukkede bygninger.
- det forsøges så vidt muligt at holde støjperioden inden for normal arbejdstid fra 6 - 18.
- anvendelse af øvrige støjende anlæg og maskiner tilstræbes holdt inden for normal arbejdstid.

Husdyrbruget skal overholde støjgrænserne for ”Type 3. Blandet bolig og erhverv” i støjvejledningen nr. 5 / 1984. Disse støjgrænser er anbefalet af Miljøstyrelsen for landbrugsvirksomheder i det åbne land.

Der er desuden opstillet et vilkår i forbindelse med støj, som vil komme i anvendelse, hvis der kommer klager over støj fra ejendommen.

Tabel 2. Placering og driftsperioder af støjkilder på ejendommen.

Støjkilde	Placering	Tidsinterval	Tiltag mod støjkilder
Højtryksrensere	Brug af højtryksrensere til vask af stalde	Højtryksrensere anvendes i forbindelse med rengøring af stalde og maskine. Rengøring skal i dagstimerne.	
Kompressor	Inden døre	I dagstimerne	
Håndtering af gylle	Der vil være periodisk støj ved omrøring og pumpning af gylle		
Transport til og fra ejendommen		Brugen af traktor er normalt begrænset til at foregå i dagtimerne, dog må der påregnes støj udover dagtimerne i forbindelse med sæsonbetonet forårsarbejde, høst og efterårsarbejde i marken.	Der undgås så vidt muligt tomgangskørsel. Brugen af traktor er normalt begrænset til at foregå i dagtimerne, dog må der påregnes støj udover dagtimerne i forbindelse med sæsonbetonet forårsarbejde, høst og efterårsarbejde i marken.

2.8.4 Lys

Det er oplyst i ansøgningen, at der ikke er nogen udendørs belysning, som kan virke generende for naboerne. Nærmeste nabo ligger ca. 250 meter nordvest fra anlægget. Derudover er der træer hele vejen omkring anlægget, samt et læhegn langs skel mod nærmeste nabo.

Skanderborg Kommune vurderer på den baggrund, at belysning i forbindelse med produktionen ikke vil være til gene for naboer.

2.8.5 Transporter til og fra ejendommen

Det forventede antal transportere og transporttyper i den ansøgte drift ses i tabel 7. Da udvidelsen af husdyrproduktionen er sket gradvis over nogle år, er det svært at komme med et realistisk bud på antallet af transportere i nudriften, og den er derfor undladt i tabellen. Med den ansøgte udvidelse af produktionen forventes dog en effektivisering af antallet af transportere, idet der kan komme flere dyr med pr. lastbil. Antallet af transportere med egne dyr og døde dyr forventes derfor ikke at blive væsentlig ændret i forhold til den nuværende drift.

Tabel 7. Estimeret antal transporter til og fra ejendommen.

Transporttype	Antal transporter, ansøgt drift
Foder	20
Døde dyr	26
Dieselolie	10
Gyllekørsel	55
Foder	20
Transport af egne dyr (til slagteri og afgræsningsarealer)	60
I alt:	191

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste, at transporterne til og fra husdyrbrugets produktionsanlæg ikke vil være til væsentlig gene for nabobeboelser og omgivelserne i øvrigt, når de til enhver tid gældende generelle regler og de supplerende vilkår for miljøtilladelsen overholdes. Vi ser derfor ingen grund til at regulere transporterne på husdyrbrugets interne veje.

Færdsel på offentlig vej er omfattet af færdselsloven, hvor politiet er myndighed, og kan derfor ikke reguleres i denne miljøtilladelse.

2.9 Affald

Forøgelsen af dyreholdet vil medføre en større mængde døde dyr på ejendommen. Døde dyr afhentes af DAKA.

Opbevaring og bortskaffelse af affald skal følge det gældende regulativ for Skanderborg Kommune. Det kan til enhver tid ses på www.renosyd.dk.

Der er i regulativet bl.a. krav til opbevaring af farligt affald som f.eks. spildolie: Affaldet skal opbevares i godkendt emballage på en plads med tæt bund, der kan opsamle indholdet fra den største beholder, og pladsen skal være overdækket.

Skanderborg Kommune vurderer, at opbevaring og bortskaffelse af døde dyr sker på en miljømæssig forsvarlig måde, når de til enhver tid gældende generelle regler overholdes.

2.10 Ammoniak

Af tabel 8 fremgår størrelsen af den samlede ammoniakemission i nudrift og ansøgt drift fra stald og gødningsopbevaringslager, som den er beregnet med beregningsmodellen i IT-ansøgningssystemet på www.husdyrgodkendelse.dk (skema 201058). Med denne tilladelse vil ammoniakemissionen stige med 131,1 kg NH₃-N pr. år.

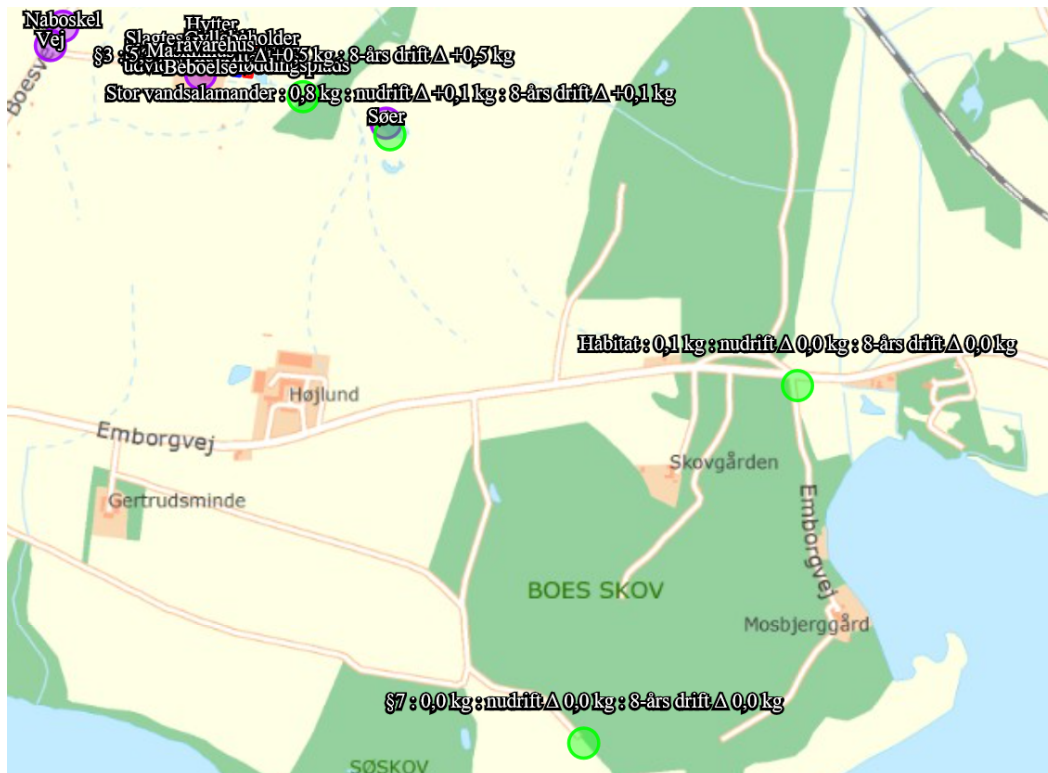
Ifølge Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen § 29 stk. 2, skal miljøvurderingen foretages på baggrund af alle ændringer og udvidelser siden 1. januar 2007, dog højst over en 8-årig periode. Det betyder, at det ansøgte projekt skal vurderes i forhold til den drift, der var på ejendommen 1. januar 2009, hvilket svarer til den nuværende drift, da der ikke er foretaget ændringer i husdyrproduktionen siden den. Produktionsarealet i den nuværende drift er på 2.307 m². Dette har kun relevans, ved de forhold, hvor man skal vurdere på merbelastningen fra anlægget, hvilket vil være gældende for ammoniakdepositionen til de omkringliggende kategori 3-naturområder.

Den reelle ammoniakdeposition fra husdyrbrugets anlæg vil afhænge af flere forhold. Ammoniakdepositionen vil især kunne minimeres ved grundig og hyppig rengøring af de overflader, som husdyrgødningen afsættes på i staldene.

Tabel 8 Samlet ammoniakemission fra de ansøgte staldanlæg.

Ammoniakemission	Kg kvælstof (NH ₃) pr. år
Nudrift	2972,5
Ansøgt drift	3103,6
Meremission, som følge af udvidelsen:	131,1

Figur 2. Oversigt over kvælstoffølsomme naturområder i nærheden af Boesvej 11, 8660 Skanderborg.

Faktaboks

Hovedparten af ammoniakdepositionen (kvælstofnedfald) fra et husdyrbrug vil - afhængigt af flere forhold - på et tidspunkt blive afsat i landskabet i større eller mindre afstand fra kilden. Størstedelen af den ammoniakdeposition, som direkte kan henføres til et husdyrbrug, vil formentlig ske i terrænet inden for ca. 1 kilometers afstand fra produktionsanlægget. Ammoniakdeposition er som regel til ugunst for opretholdelse af de naturtyper, der kun har brug for en begrænset næringsstofmængde for at kunne trives. Kommunen er forpligtiget til, at vurdere ammoniakdepositionen i forhold til omkringliggende natur.

I henhold til § 7 i *Husdyrgodkendelsesloven* er etablering, udvidelse og ændring af anlæg på husdyrbrug ikke tilladt, hvis stald eller gødningsopbevaringsanlæg ligger i en afstand på mindre end ti meter til, eller helt eller delvis inden for, nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende **inden for** internationale naturbeskyttelsesområder (Natura 2000-områder) eller nærmere bestemte ammoniakfølsomme naturtyper beliggende **uden for** internationale beskyttelsesområder.

Jævnfør *Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens* §25, inddeles naturtyperne, omfattet af *Husdyrgodkendelseslovens* § 7, i tre kategorier:

Kategori 1-natur. Naturområder beliggende **inden for** internationale naturbeskyttelsesområder, som indgår i udpegningsgrundlaget for området og er kortlagt af Naturstyrelsen.

Kategori 2-natur. Naturområder beliggende **uden for** internationale naturbeskyttelsesområder. Det drejer sig om naturtyperne: højmoser, lobeliesøer, heder større end ti ha, som er omfattet af *Naturbeskyttelseslovens*¹⁰ § 3, og overdrev større end 2,5 ha, som er omfattet af *Naturbeskyttelseslovens* § 3.

Kategori 3-natur. Ammoniakfølsomme naturtyper, som ikke er omfattet af kategori 1- og 2-natur: heder, moser og overdrev, som er beskyttet efter *Naturbeskyttelseslovens* § 3, og ammoniakfølsomme skove, der er beliggende **uden for** de internationale naturbeskyttelsesområder.

Der er fastsat forskellige beskyttelseskrav i forhold til de forskellige naturtyper. Den tilladte maksimale **total**deposition fra et husdyrbrug til kategori 1-natur er afhængig af antallet af husdyrbrug i nærheden (Antallet af andre husdyrbrug i området er defineret efter nærmere regler om vurdering af kumulation). Hvis der ikke er andre husdyrbrug, må der fra husdyrbruget, der søger om en miljøgodkendelse, være en **total**deposition på 0,7 kg N pr. ha pr. år. Er der ét husdyrbrug ud over husdyrbruget, der søger, falder den tilladte **total**deposition til 0,4 kg N pr. ha pr. år, og endelig, hvis der er mere end ét husdyrbrug ud over husdyrbruget der søger, må **total**depositionen fra husdyrbruget, der søger om en miljøgodkendelse, maksimalt være 0,2 kg N pr. ha pr. år.

Den maksimale tilladte **total**deposition til kategori 2-natur er 1,0 kg N pr. ha pr. år, mens den maksimale tilladte **mer**deposition til kategori 3-natur som udgangspunkt er 1,0 kg N pr. ha pr. år.

Kommunen kan i konkrete tilfælde tillade en merdeposition til kategori 3-natur, der er større end 1,0 kg N pr. ha pr. år, men kan ikke stille krav om mindre merdeposition end 1,0 kg N pr. ha pr. år. Kommunen skal efter nærmere kriterier foretage en konkret vurdering af, om der er tale om særlige regio-

¹⁰ Lovbekendtgørelse nr. 951 af 3. juli 2013 af lov om naturbeskyttelse (med senere ændringer).

nale eller lokale naturinteresser og af, om der skal stilles krav til den maksimale kvælstof-merdeposition.

2.10.1 Natura 2000

Faktaboks

EU har udpeget naturområder, som er særligt værdifulde, set i et europæisk perspektiv. Områderne kaldes Natura 2000-områder og er en fælles betegnelse for habitat- og fuglebeskyttelsesområderne. Natura 2000-områderne er udpeget for at beskytte levesteder og rasteområder for fugle og for at beskytte naturtyper og plante- og dyrearter, der er truede, sårbare eller sjældne i EU.

Såfremt marker er helt eller delvist beliggende inden for habitatafgrænsningerne skal ændringer i dyrknings- og gødningsintensiteten anmeldes til den kommune, hvori marken er beliggende.

Den nærmeste kategori 1-natur er et Natura 2000-område (nr. 52 Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen), som ligger ca. 1,3 km sydøst for anlægget. Natura 2000-området desuden består af habitatområde nr. 48 og fuglebeskyttelsesområde nr. 35.

Det skrappeste afskæringskriterie for totaldeposition er 0,2 kg N/ha/år, hvilket gælder for husdyrbrug, hvor der er mere end et andet husdyrbrug, som påvirker samme naturområder. Når der ikke er andre husdyrbrug i nærheden, er afskæringskriteriet en total deposition på 0,7 kg N/ha/år. Totaldepositionen som følge af den ansøgte produktion, er beregnet til 0,0 kg N/ha/år, og overholder dermed afskæringskriteriet.

Da det nærmeste Natura2000 område ikke påvirkes af emissioner direkte af det ansøgte anlæg, vurderes det, at ingen Natura2000 områder vil blive påvirket af det ansøgte projekt. En nærmere beskrivelse af området er derfor undladt.

2.10.2 Bilag IV arter

Faktaboks

Af EF-habitatdirektivets¹¹ bilag IV fremgår en række dyre- og plantearter, som er strengt beskyttede, uanset om de forekommer inden for et af de udpegede Natura 2000-områder/habitat-områder eller udenfor. På den baggrund må der eksempelvis ikke gives tilladelse til aktiviteter, der kan beskadige eller ødelægge de pågældende dyrearters yngle- og rasteområder.

Den eneste bilag IV art, der findes i området, og som er relevant i forbindelse med at den ansøgte produktionsudvidelse, er stor vandsalamander. Stor vandsalamander har kendte, men spredte forekomster i området. Stor vandsalamander yngler i rene vandhuller, og kan bruge alle vandhuller som rastesteder. Den overvintre på land.

¹¹ EF-habitatdirektivet fra 1992 (*Rådets direktiv 92/43/EØF om bevaring af naturtyper samt vilde dyr og planter* (med senere ændringer)).

Ifølge Skanderborg Kommunes data er der registreret stor vandsalamander i et vandhul, der ligger ca. 280 meter øst for husdyranlægget (se figur 2). Mer- og totaldepositionen til vandhullet fra den ansøgte produktion er beregnet til henholdsvis 0,1 kg N/ha/år og 0,8 kg N/ha/år. Sammenholdt med baggrundsbelastningen på 12,44 kg N/ha/år og en tålegrænse for vandhullet på 10 – 25 kg N/ha/år, vurderer Skanderborg Kommune, at ammoniakdepositionen til vandhullet vil være ubetydelig i forhold til den næringsstofftilførsel, der sker med vand fra markerne omkring vandhullet. Stor vandsalamanders leversteder vurderes dermed ikke at blive påvirket af det ansøgte projekt.

Den nye dybstrøelsesstald vil blive opført på landbrugsjord i tilknytning til det eksisterende anlæg. Skanderborg Kommune vurderer desuden, at placeringen af den ansøgte stald ikke vil påvirke nogen bilag IV-arter negativt.

2.10.3 Anden beskyttet natur

Indenfor 1000 meter fra anlægget ligger flere § 3 beskyttede moser og vandhuller. Den nærmeste kategori 3-natur er en mose, som ligger ca. 120 meter mod øst fra den ansøgte dybstrøelsesstald.

Hovedkilden til næringsberigelse af mosen er ammoniakdeposition fra husdyrproduktionen samt næringsberiget overfladevand, der løber til mosen via rodzonen på omkringliggende dyrkede arealer.

Baggrundsbelastningen for området på 12,44 kg N/ha/år. Mer- og totaldepositionen til den nærmeste § 3-mose er på henholdsvis 0,6 kg N/ha/år og 5,6 kg N/ha/år, hvilket ligger inden for tålegrænsen på 15 – 25 kg N/ha/år for moser¹². Skanderborg Kommune vurderer derfor, at merdepositionen af ammoniak ikke vil ændre mosens tilstand i negativ retning.

Ifølge beregningerne fra ansøgningssystemet vil merdepositionen på mosen mod vest være 0,6 kg N/ha/år, når alle produktionsudvidelser fra de sidste 8 år medregnes. Merdepositionen er dermed under 1 kg, og Skanderborg Kommune har derfor ikke grundlag for at stille vilkår om at mindske merdepositionen.

Tabel 3. Beregnet deposition på nærliggende beskyttet natur.

Naturområder	Merdeposition nudrift, kg N/ha/år	Merdeposition 8 årsdrift, kg N/ha/år	Totaldeposition, kg N/ha/år
§ 3 (kat. 3)	0,6	0,5	5,6
§ 7 (kat. 2)	0	0	0

Faktaboks

I Kommuneplan'16 for Skanderborg Kommune, er der fastsat mål for naturen i kommunen. Planlægningen af det åbne land, er en afvejning mellem benyttelse og beskyttelse. Kommunen skal derfor fastsætte niveauet for naturbeskyttelsen. Den skal som minimum være i overensstemmelse med EU's naturbeskyttelsesdirektiver, internationale naturbeskyttelseskonventioner og den nationale lovgivning.

¹² Videnskabelig rapport fra DCE nr. 69, 2013 "Tålegrænser for dansk natur"

De vigtigste naturområder er § 3-områder, der er målsat i A, B og C, jævnfør kommunens naturkvalitetsplanlægning samt kommunens Natura 2000-områder.

De vigtigste naturområder er typisk naturområder, som rummer sjældne arter, sjældne naturtyper eller naturtyper, som udgør et vigtigt element som kildeområde for dyr og planter i kommunens netværk af spredningsveje for dyr og planter.

2.11 Landskabelige- og kulturhistoriske værdier

2.11.1 Landskab

Husdyrbrugets beliggenhed skal vurderes i forhold til forskellige udpegninger og beskyttelseshensyn i kommuneplanen og fredninger m.v. Det vil sige relevante bygge- og beskyttelseslinjer, fredede fortidsminder, beskyttede sten- og jorddiger, fredede områder samt landskabelige og kulturhistoriske værdier.

Bevaringsværdige landskaber

Landskaberne i Skanderborg Kommune er meget varierende med forskellige landskabelige værdier. Fra det kuperede dallandskab øst for den jyske højderyg til det flade slettelandskab med hede og plantager vest for højderyggen. De bevaringsværdige landskaber i kommunen er udpeget i kommuneplanen ud fra forskellige grundlag, hvorfor de forskellige tiltag, for at beskytte dem, ikke er ens.

I Kommuneplan'16 for Skanderborg Kommune er der udpeget bevaringsværdige landskaber, hvor der er tale om både "værdifulde landskaber" og "uforstyrrede landskaber", som i nogle områder er sammenfaldende.

I kommuneplanen er der foretaget en afvejning af landskabsinteresserne i hele kommunen. Det betyder, at det er de vigtigste landskabelige bevaringsværdier i kommunen, der skal bevares og beskyttes. Det vil sige de landskaber, der i kraft af dramatik, mangfoldighed eller monoton besidder en særlig fortælleverdi, æstetisk værdi eller rekreativ værdi.

De "*værdifulde landskaber*" er landskaber, som rummer en stor fortælleverdi, f.eks. ådalene i de store åsystemer med deres søer og dalstrøg, bakkeøerne på smeltevandssletterne samt hederne og plantagerne. I de værdifulde landskaber kan man ofte aflæse hvordan landskabet er skabt, f.eks. er Søhøjlandet mod øst stærkt præget af den sidste istid, isens bevægelser og isens afsmeltning.

De "*uforstyrrede landskaber*" er landskaber, som generelt er almindelige, sammenhængende landskabssområder i det åbne land og er præget af landbrug og skovbrug, mindre landsbyer, bebyggelser og småveje m.m., spredt i landskabet. At landskabet er uforstyrret betyder, at landskabet som udgangspunkt, ikke er visuelt og støjmessigt påvirket af større tekniske anlæg som f.eks. større el-ledningsnet, veje, store produktionsanlæg, vindmøller, master, større virksomheder og større by- og sommerhusområder.

Geologiske værdier

I Kommuneplan'16 for Skanderborg Kommune er der også udpeget ”geologiske bevaringsværdier”.

Geologiske værdier omfatter lag i jorden eller sammenhængende landskabsformer, også kaldet profiler. De har betydning for forskning, undervisning og fortællingen om landskabets tilblivelse. Det er derfor vigtigt, at der er adgang til de geologiske værdier, og at de ikke bliver sløret af beplantning, byggeri og andre former for anlæg.

De fleste geologiske værdier indeholder betydelige fortællinger om en egn natur og kultur. Skanderborg Kommune rummer fortællingen om isens betydning for landskabets dannelse. ”Det midtjyske Søhøjland” mellem seneste istids hovedopholdslinje og den Østjyske Israndslinje.

Det ønskede byggeri på Boesvej 11, 8660 Skanderborg vil ifølge det oplyste komme til at ligge i umiddelbar tilknytning til de eksisterende bygninger. Byggeriet bliver placeret i samme niveau som de øvrige stalde og er derudover tilpasset de eksisterende bygninger i forhold til højde, farve m.m., hvilket fastholdes i et vilkår.

Husdyrbrugets anlæg ligger uden for naturbeskyttelseslovens bygge- og beskyttelseslinjer, samt flere områdeudpegninger (se tabel 10), som har til formål at beskytte landskabet i bred forstand. Husdyrbruget ligger derimod inden for et område med særlig geologisk værdi og inden for det geologiske rammeområde ”Det midtjyske Søhøjland”, samt inden for et område af generel landskabelig interesse. Ved opførelsen af det nye staldbyggeri skal der derfor tages særlig hensyn til geologien, så byggeriet ikke kommer til at ødelægge eller sløre områdets karakteristiske landskabsformer og profiler.

Skanderborg Kommunes vurderer, at opførelsen af den nye dybstrøelsesstald ikke ødelægger eller slører områdets geologiske landskabsformer, da bygningen sammenbygges med en af de eksisterende bygninger (halmladen) og indgår i sammenhæng med den øvrige væsentlige bebyggelse på ejendommen

Tabel 4. Bygge- og beskyttelseslinjer.

Landskabelig udpegning i kommuneplanen	Sammenfald med byggefelt
Natur områder med særlige naturbeskyttelsesinteresser mv.	Nej
Områder med landskabelig værdi (landskabelig interesse)	Ja
Uforstyrrede landskaber	Nej
Områder med særlig geologisk værdi	Ja
Rekreative interesseområder	Nej
Værdifulde kulturmiljøer og bevaringsværdige landsbyer	Nej
Kirkeomgivelser	Nej
Kystnærhedszonen	Nej
Lavbundsarealer inkl. evt. okkerklassificering	Nej
Skovrejsningsområder	Nej
Fredede områder	Nej
Beskyttede naturarealer (§3)	Nej

Strandbeskyttelseslinje	Nej
Klitfredningslinje	Nej
Skovbyggelinje	Nej
Sø- og åbeskyttelseslinje	Nej
Kirkebyggelinje	Nej
Fortidsmindelinje	Nej
Beskyttede sten- og jorddiger	Nej

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at ansøger har taget de nødvendige hensyn til den landskabelige værdi ved at etablere den nye dybstrøelsesstald, så den kommer til at indgå som en del af helheden i staldanlægget.
- at gennemførelse af byggeriet – og driften af husdyrbruget i øvrigt – ikke vil forringe landskabets karakter og fortællerværdi i de udpegede landskabsområder.
- at gennemførelse af byggeriet– og driften af husdyrbruget i øvrigt – ikke vil medføre væsentlige landskabelige ændringer i forhold til den eksisterende tilstand.

2.11.2 Kulturhistorie

Faktaboks

Landskabet i Skanderborg Kommune er præget af menneskets virke igennem årtusinder. Overalt finder vi historiske spor, der fortæller om samfundsudviklingen og om, hvordan mennesket har påvirket omgivelserne. Mange af de historiske spor er kulturhistoriske værdier, der har så stor værdi for formidlingen af og betydningen for vores kulturforståelse, at de er værd at bevare og derfor fortjener en særlig beskyttelse.

De kulturhistoriske værdier kan både omfatte enkeltstående elementer og hele kulturmiljøer, som f.eks. kirker, kirkegårde og deres omgivelser, fortidsminder som gravhøje og arkæologiske fund, fredede og bevaringsværdige bygninger og anlæg, sten- og jorddiger, alléer og levende hegn samt kulturmiljøer, der afspejler en bestemt tidsepoke eller en landsbytype.

Udpegningen betyder ikke, at der ikke kan ske udvikling inden for eller umiddelbart uden for de udpegede værdier. Det skal dog sikres, at udviklingen sker med viden om, og under hensyntagen til de kulturhistoriske værdier så det undgås, at de kulturhistoriske elementer og spor går tabt og bliver forringet.

Kommuneplanens udpegning fremhæver de særligt værdifulde kulturhistoriske træk i kommunen. Der er i Skanderborg Kommune udpeget ”bevaringsværdigt kulturmiljø”.

Jævnfør Kommuneplan’16 for Skanderborg Kommune skal inddragelse af areal til formål, der kan forringe de bærende kulturhistoriske værdier, så vidt muligt undgås inden for de områder, der er udpeget

som værende kulturhistoriske værdier. Nye anlæg og bebyggelse skal her tilstræbes udformet og placeret således, at der ikke sker en forringelse af oplevelsen eller kvaliteten af de bærende kulturhistoriske værdier. I landskabet i øvrigt, herunder de øvrige udpegede kulturmiljøer, bør der inden igangsættelse af byggeri, anlægsarbejder og andre ændringer foretages en konkret vurdering af, om indgrebet er i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser.

Der er ikke registreret fortidsminder og/eller diger på det areal, som ønskes bebygget i forbindelse med projektets gennemførelse, og det pågældende areal ligger mere end 100 meter fra registrerede fortidsminder.

Der findes et beskyttet sten- og jorddige ca. 170 meter syd fra ejendommen, som er beskyttet efter § 29 a i Museumsloven, men det ligger uden for det område, der bliver bebygget. Der må ikke foretages ændring af tilstanden af dette dige, medmindre kommunen har meddelt dispensation hertil.

Skanderborg Kommune vurderer på baggrund af det oplyste:

- at projektets gennemførelse på husdyrbruget ikke vil være i strid med hensynet til de kulturhistoriske interesser i området.
- at den planlagte nye dybstrøelsesstald med dens placering, størrelse og de valgte materialer, vil indgå som en helhed med resten af ejendommens bygninger.
- at husdyrbrugets drift – ved overholdelse af de til enhver tid gældende regler – vil ske under hensyntagen til bevarelsen af de kulturhistoriske værdier i landskabet.

2.12 BAT

Faktaboks

Et husdyrbrug bør til stadighed søge at begrænse forureningen ved at indføre og gøre brug af den bedste tilgængelige teknik til at nedbringe eventuelle miljøpåvirkninger og gener fra stalde, husdyrgødningsopbevaringsanlæg m.m. Teknologier til begrænsning af ammoniakemission og lugtpåvirkning m.v. samt til bedre udnyttelse af næringsstofferne i husdyrgødningen er i stadig udvikling.

For de virksomhedstyper, der er omfattet af den europæiske godkendelsesordning om integreret forebyggelse og bekæmpelse af forurening (IE-direktivet), udsender EU-kommissionen såkaldte BREF-dokumenter¹³ ("BAT reference documents"), som fastlægger, hvad der må betragtes som den bedste tilgængelige teknik inden for de industrielle brancher, som IE-direktivet omfatter.

¹³ Rammerne for dette BREF-dokument, der vedrørende intensiv fjerkræ- og svineproduktion, er baseret på punkt 6.6 i Bilag 1 i IPPC-direktiv 96/61/EF om *Anlæg til intensiv fjerkræ- eller svineproduktion med mere end a) 40.000 pladser for fjerkræ, b) 2.000 pladser for slagtesvin (over 30 kg) eller c) 750 pladser for søer.*

Miljøstyrelsen har udarbejdet Teknologiblade¹⁴, hvori dokumenteret teknik er beskrevet, og hvori der er redegjort for, hvor store reduktioner der kan forventes opnået ved brug af den pågældende teknik, samt hvor store merudgifterne eventuelt vil være.

I Husdyrgodkendelsesbekendtgørelsens § 24 og bilag 3 er emissionsgrænseværdi for ammoniak udtryk for en given husdyrproduktions opnåelige BAT-niveau fastlagt. BAT-niveauet kan opnås ved brug af de dokumenterede teknikker, som er beskrevet i de nævnte Teknologiblade.

Oplysningskravet vedrørende BAT i forbindelse med ansøgninger om miljøgodkendelse af husdyrbrug er forskelligt afhængigt af brugsstørrelse. For husdyrbrug, der er omfattet af BAT-reglerne i §24 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen, skal redegørelsen som minimum indeholde punkterne management (godt landmandskab), og anvendelse af BAT inden for områderne foder, staldindretning, vand- og energiforbrug, opbevaring og behandling af husdyrgødning og udbringning. Redegørelsen skal for svin- og fjerkræbrug omhandle de teknologier, der er beskrevet i EU-kommissionens BREF-dokument om intensivt hold af svin og fjerkræ.

2.12.1 Ammoniak

BAT- emissionsgrænseværdier for husdyrbrug fremgår bilag 3 i husdyrgodkendelsesbekendtgørelsen. For husdyrbruget på Boesvej 11, 8660 Skanderborg, er ammoniakemissionen ved anvendelse af BAT beregnet til maksimalt at må være 3.172 kg NH₃-N/år.

De vejledende BAT-krav til ammoniakemission er overholdt, da ammoniakemissionen fra det ansøgte projekt er beregnet til 3.104 kg NH₃-N/år (se tabel 10).

Tabel 5. Samlet BAT-beregning.

	Stalde	Lagre	Total
Samlet BAT krav (kg NH ₃ -N/år)	2.658	514	3.172
Faktisk emission (kg NH ₃ -N/år)	2.658	445	3.104
Forskel (kg NH ₃ -N/år)			69

De generelle BAT-krav for ammoniak opfyldes ved:

- At husdyrbruget anvender teknologien fast overdækning til gyllebeholderen, hvilket bidrager til at begrænse både ammoniak- og lugtemission fra gyllebeholderen. Fast overdækning af gyllebeholderen stilles derfor som vilkår for miljøtilladelsen.
- Husdyranlægget har staldsystemer, som lever op til BAT-krav.

På baggrund af det oplyste vurderer Skanderborg Kommune, at husdyrbruget overholder de generelle krav til BAT.

¹⁴ Teknologiblade er en samling af blade, som Miljøstyrelsen har udarbejdet med vejledende beskrivelser af tekniske løsninger, som kan begrænse forurening fra husdyrproduktion. Teknologiblade er dels opdateringer af gamle "BAT-byggeblade" og dels helt nye.